

Sygn. akt III AUa 289/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2017 r. w Szczecinie

sprawy W. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 lutego 2016 r. sygn. akt VI U 507/15

oddala apelację.

del. SSO Gabriela Horodnicka- SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 289/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23.06.2015 roku znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. po rozpatrzeniu wniosku z dnia odmówił ubezpieczonemu W. W. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony W. W. wniósł odwołanie od w/w decyzji. W uzasadnieniu podniósł, że spełnia wszystkie warunki przyznania prawa do emerytury, w szczególności posiada wymagany okres pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony wniósł o uwzględnienie w tym zakresie okresu od dnia 01.10.1988 roku do dnia 31.07.1989 roku oraz od dnia 01.08.1997 roku do dnia 31.12.1998 roku.

Pozwany – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż nie zaliczył ubezpieczonemu pracy wykonywanej w w/w okresie do stażu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na brak świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W piśmie z dnia 04.12.2015 roku ubezpieczony ograniczył swoje żądanie do ustalenia, iż wyłącznie w okresie od 01.10.1988 roku do 31.07.1989 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2016 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu W. W. prawo do emerytury od 19 czerwca 2015 roku.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony W. W. urodził się w dniu (...). Nie pozostaje członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na dzień 01.01.1999 roku legitymuje się okresem ubezpieczenia wynoszącym 26 lat, 9 miesięcy i 15 dni oraz bezspornie posiada staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący 14 lat, 10 miesięcy i 18 dni.

W dniu 20.05.2015 roku złożył do organu rentowego wnioski o emeryturę.

Ubezpieczony w dniu 17.04.1984 r. ukończył kurs podstawowy spawania elektrycznego.

W okresie od 01.10.1988 roku do 31.07.1989 roku ubezpieczony pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A. w K.. Ubezpieczony w tym okresie pracował jako spawacz stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, poza okresem od dnia 23.12.1988 roku do dnia 31.12.1988 roku kiedy przebywał na bezpłatnym urlopie. Ubezpieczony pracę w warunkach szczególnych wykonywał przez 15 lat,

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione podnosząc, że przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy ubezpieczony W. W. spełnia przesłanki do nabycia emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Na mocy decyzji z dnia 23.06.2015 roku znak (...) pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu W. W. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Powyższe stanowisko pozwany podtrzymywał w toku niniejszego postępowania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że bezspornym w okolicznościach niniejszej sprawy pozostawało, iż łączny okres ubezpieczenia W. W. wynosił 26 lat, 9 miesięcy i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych, a staż pracy w warunkach szczególnych 14 lat, 10 miesięcy i 18 dni. Poza sporem pozostawało również, że ubezpieczony nie pozostawał członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór pomiędzy ubezpieczonym i organem rentowym dotyczył posiadania przez ubezpieczonego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wymaganego do uzyskania prawa do emerytury. W szczególności koncentrował się na zasadności nieuwzględnienia przez pozwanego okresu od dnia 01.10.1988 r. do dnia 31.07.1989 r. kiedy ubezpieczony pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A. w K. jako spawacz.

Sąd meriti podkreślił, że w świetle art. 184. ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) wymagany okres składkowy i nieskładkowy, który w przypadku kobiet wynosi 20 lat i 25 w przypadku mężczyzn.

W świetle ust. 2 tegoż artykułu powyższa emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem organu rentowego, na dochody budżetu państwa.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 ustawy jest zatem również spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się zaś pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 ustawy).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32 ustawy). Dotychczasowymi przepisami były zaś przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 3 Rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast w myśl § 4 ust.1 pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w dziale XIV prace różne pod poz. 12 ujęte zostały prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem mogą być ustalane innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Przenosząc powyższe regulacje na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd pierwszej instancji zważył, iż ubezpieczony wykazał spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie mu świadczenia emerytalnego, w tym ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze ponad 25 lat, ponad 15 – letni staż pracy w warunkach szczególnych, osiągnięcie wymaganego wieku oraz nie pozostawanie członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego W. W. pracy w warunkach szczególnych Sąd meriti przeprowadził dowód z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego, zeznań świadka M. M. oraz przesłuchania ubezpieczonego.

Sąd ten zwrócił uwagę, że w aktach osobowych ubezpieczonego nie znajdują się dokumenty utworzone lub odnoszące się do spornego okresu, jednakże jak wynika

z dokumentów dotyczących okresów wcześniejszych pierwotnie jego stanowisko określone było jak monter, a następnie ślusarz. Na podstawie protokołów z egzaminu dla sprawdzenia kwalifikacji ubezpieczonego można ustalić, iż w czasie gdy pracował na stanowisku montera sprawdzana była jego wiedza dotycząca spawania i BHP przy spawaniu. Natomiast we wniosku o przeszerogowanie zmianę stanowiska z dnia 15.07.1988 r. podano „przeszerogowanie wynika ze zmiany brygady i wyregulowania odpowiednich różnic w kategoriach”. W świadectwie pracy ubezpieczonego wskazano, że pracował on jako monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości.

Na podstawie przedłożonej przez ubezpieczonego kserokopii książeczki spawacza, Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony w spornym okresie posiadał uprawnienia do spawania. Z kolei świadek M. M. zeznał, że ubezpieczony w spornym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz. Podał, że pracował razem z ubezpieczonym w jednej brygadzie. Do zakresu obowiązków świadka należało przygotowywanie materiałów, natomiast ubezpieczony spawał konstrukcje. Ubezpieczony potwierdził powyższe wskazując jednocześnie, że praca odbywała się w G. w (...) gdzie spawał ławy kablowe. Wyjaśnił, że tworzył nowe trasy kablowe albo remontował stare. Ubezpieczony podał również, że świadek M. M. nie miał uprawnień spawalniczych.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, zgromadzony materiał dowodowy pozwala wysnuć jednoznaczny wniosek co do wykonywania przez ubezpieczonego w spornym okresie prac spawalniczych, które podlegają zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem tego Sądu skoro w aktach osobowych z wcześniejszego niż sporny okresu wskazano, że ubezpieczony wykonywał prace spawalnicze, a zmiana stanowiska miała na celu wyregulowanie różnic w kategorii zaszeregowania daje to podstawy do twierdzenia, że nie zaprzestał on wykonywania takiej pracy. Jednocześnie czynności tj. jak szlifowanie elementów konstrukcji miały charakter marginalny – co wynikało z zeznań świadka, zatem nie mogły wpływać na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Mając na uwadze, że wiarygodność dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach osobowych ubezpieczonego nie została podważona przez pozwanego, Sąd meriti uznał ją za miarodajną dla dokonania ustaleń w niniejszej sprawie. Sąd ten dał wiarę zeznaniom świadka jako spójnym i logicznym. W tym zakresie miał na uwadze, że świadek pracował z ubezpieczonym, widział go przy wykonywanej pracy oraz szczegółowo opisał czynności ubezpieczonego. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne przesłuchanie ubezpieczonego w charakterze strony. Zeznania ubezpieczonego, bowiem były logiczne i zgodne z zeznaniami świadka, a organ rentowy w żaden sposób nie kwestionował powyższych dowodów.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, iż za okres pracy w warunkach szczególnych może zostać uznany nie tylko okres, który został wskazany w świadectwie pracy jako praca w warunkach szczególnych. Decydujące bowiem znaczenie ma charakter i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem nazwy stanowiska pracy określonej w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak bowiem zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

W konsekwencji, Sąd Okręgowy stwierdził, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury. Posiada bowiem wymagany okres ubezpieczenia oraz staż pracy w warunkach szczególnych wynoszący po doliczeniu spornych okresów 15 lat, 8 miesięcy i 11 dni, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz ukończył wymagany wiek 60 lat.

Z uwagi na powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd uwzględnił odwołanie ubezpieczonego, przyznając mu prawo do emerytury od(...), czyli od dnia osiągnięcia wymaganego wieku.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy, zaskarżając je w całości, wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania w tym zakresie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania a także o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Apelujący zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał dowodowy dał podstawę do przyjęcia, że ubezpieczony przez co najmniej 15 lat wykonywał pracę w warunkach szczególnych a w konsekwencji ma prawo do wcześniejszej emerytury.

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy błędnie ustalił, iż ubezpieczony pracował w spornym okresie w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze, jako spawacz. Brak jest bowiem w sprawie dowodów na taki stan rzeczy. Sąd pierwszej instancji sam stwierdził w uzasadnieniu wyroku, że w aktach osobowych ubezpieczonego brak jest dokumentów dotyczących spornego okresu, jednak jak wynika z dokumentów utworzonych wcześniej ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku monter a następnie ślusarza. Nie był więc spawaczem. Zdaniem skarżącego w przedmiotowej sprawie zeznania świadków są sprzeczne. Sąd dopuścił w sprawie dowód dotyczący wysokości zarobków spawaczy, ślusarzy i monterów, jednak w żadne sposób nie odniósł się do uzyskanych danych w tym zakresie w uzasadnieniu wyroku. Nie ma w sprawie danych ku temu, że ślusarz zarabiał więcej niż spawacz, tak jak przyjął Sąd w sprawie. Sam zapis w aktach osobowych o zmianie brygady w której zatrudniony był ubezpieczony nie jest tożsame w wykonywaniu innych prac przez ubezpieczonego jak przyjął to Sąd pierwszej instancji - prac na stanowisku spawacza.

Z tych więc względów, zdaniem organu rentowego, apelacja jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, a swe ustalenia oparł na należycie zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena nie wykraczała poza granice wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd pierwszej instancji wywiódł prawidłowe wnioski z poprawnie dokonanej analizy dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Stąd też Sąd Apelacyjny ustalenia tego Sądu w całości uznał i przyjął jako własne.

Sąd odwoławczy nie stwierdził przy tym naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa materialnego, w związku z czym poparł rozważania tego Sądu również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia.

Sąd Apelacyjny w całości podziela również rozważania Sądu pierwszej instancji dotyczące oceny dowodów z zeznań świadka M. M. i ubezpieczonego w kontekście zachowanej dokumentacji pracowniczej i nie dopatrywał się zarzucanych Sądowi meriti błędów w zakresie postępowania dowodowego. Przeciwnie, stwierdzić należy, iż Sąd ten bardzo starannie zebrał i szczegółowo rozważył wszystkie dowody oraz ocenił je w sposób nienaruszający swobodnej oceny dowodów, uwzględniając w ramach tejże oceny zasady logiki i wskazania doświadczenia życiowego. Wobec tego nie sposób jest podważać adekwatności dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń do treści przeprowadzonych dowodów. W tym miejscu należy przywołać stanowisko Sądu Najwyższego, przyjmowane przez Sąd drugiej instancji jako własne, wyrażone w orzeczeniu z dnia 10 czerwca 1999 r. (II UKN 685/98 OSNAPiUS 2000/17/655), że normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. W ocenie Sądu odwoławczego brak jest w niniejszej sprawie podstaw do uznania, iż Sąd pierwszej instancji postąpił wbrew którejkolwiek ze wskazanych wyżej reguł. Sąd Okręgowy prawidłowo i przekonująco uzasadnił dlaczego dał wiarę zeznaniom W. W. i M. M., że ubezpieczony pracował w spornym okresie wyłącznie jako spawacz.

Nie można zapominać, że postępowanie z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem cywilnym i obowiązują w nim wszystkie reguły procesowe również te dotyczące rozkładu ciężaru dowodu oraz terminów do składania wszelkich wniosków dowodowych. Art. 6 k.c. ustanawia bowiem podstawową regułą dowodową, zgodnie z którą ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Reguła ta pozostaje w ścisłym związku z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego o dowodach. To na ubezpieczonym odwołującym się od decyzji ZUS ciążył obowiązek wykazania w procesie, że wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze w spornym okresie i dowieść tej okoliczności miał przed sądem pierwszej instancji (art. 232 i 381 k.p.c). Zdaniem Sądu Apelacyjnego wymaganiami tym w pełni sprostał.

Dodatkowo stwierdzić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych, okresu odbywania służby wojskowej od 24 października 1977 r. do 18 października 1979 r., podczas gdy zarówno przed rozpoczęciem służby, jak i po jej zakończeniu ubezpieczony wykonywał u tego samego pracodawcy tożsamą pracę monterem urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości i okresy te organ rentowy zaliczył do stażu pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, okres służby wojskowej winien więc podlegać zaliczeniu do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny w całości aprobuje poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 6 kwietnia 2006 r. (III UK 5/06, OSNAPiUS 2007 nr 7-8, poz. 108, str. 321). Istotnie bowiem przerwę w wykonywaniu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, w tym również wywołaną odbywaniem zasadniczej służby wojskowej, co do zasady uznać trzeba za zawieszenie realizacji nadal trwającego stosunku pracy, albowiem pracownik doznaje przeszkód w świadczeniu pracy z powodu odbywania zasadniczej służby wojskowej, co skutkuje zawieszeniem świadczeń pracodawcy, które na ogół stanowią ekwiwalent za pracę wykonaną (art. 80 zdanie pierwsze Kodeksu pracy).

Co prawda, w czasie odbywania zasadniczej służby wojskowej ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach na dotychczasowym stanowisku, jednak dokonując oceny omawianej okoliczności faktycznej należy mieć na względzie całokształt przepisów regulujących sporną materię, posługując się przy tym także wykładnią celowością unormowań prawnych. W tym aspekcie całkowicie przekonująca jest dla Sądu odwoławczego argumentacja zaprezentowana przez Sąd Najwyższy w cytowanym wyżej wyroku z 6 kwietnia 2006 r. Analizując problematyczną kwestię nie można bowiem pominąć, iż obrona ojczyzny jest obowiązkiem obywatela polskiego uregulowanym w ustawie zasadniczej, którego zakres określa ustawa (art. 85 ust. 1 i 2 Konstytucji). Uwzględniając przy tym konstytucyjne zasady demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP), na gruncie Konstytucji będącej najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 Konstytucji RP), przyjęć należy, iż wykluczone jest ustanawianie takich regulacji ustawowych lub dokonywanie wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które mogłyby powodować jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych okresy czynnej służby wojskowej w Wojsku Polskim lub okresy jej równorzędne są zawsze okresami składkowymi (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), bez jakichkolwiek uwarunkowań, a w szczególności bez względu na to, czy okresy odbytej służby były poprzedzone stosunkiem pracy lub innym stosunkiem prawnym kreującym tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. Okres czynnej służby wojskowej jest zatem składkowym okresem ubezpieczenia dla każdego ubezpieczonego, który odbył służbę. Tak dokonana regulacja w świetle pozostałych obowiązujących w tym zakresie przepisów, nie wyklucza jednak możliwości zaliczenia spornego okresu pełnienia służby wojskowej także do okresu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Apelacyjny przyjmuje pogląd, iż w omawianym przedmiocie nie może pozostać prawnie obojętne unormowanie z art. 32 ust. 3 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Stosownie do brzmienia tego przepisu za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się między innymi żołnierzy zawodowych. Jakkolwiek cytowana reguła odnosi się do żołnierzy zawodowych, którzy odbyli służbę wojskową, to niewątpliwie przepis winien być uwzględniany również przy dokonywaniu wykładni przepisów regulujących szczególne uprawnienia pracowników, którzy spełnili publicznoprawny obowiązek zasadniczej służby wojskowej na podstawie przepisów ustawy z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1967 nr 44 poz. 220).

Prawidłowa wykładnia unormowań znajdujących zastosowanie w przedmiotowej sprawie winna w ocenie Sądu Apelacyjnego prowadzić do wniosku, iż okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień, w tym uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach, to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Jak wskazał Sąd Najwyższy, wykładnię taką zdecydowanie wzmacniają powołane wcześniej dyrektywy (zasady) konstytucyjne uzasadniające i usprawiedliwiające traktowanie okresu zasadniczej służby wojskowej przypadającego w okresie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia jako składkowego okresu pracy w szczególnych warunkach dla celów emerytalnych. Wreszcie za przyjętą wykładnią przemawiają także regulacje szczególne dotyczące przesłanek nabycia prawa do szczególnych rodzajów emerytur: górniczej (art. 34, 35 i 38 ustawy o emeryturach

i rentach) lub emerytury kolejowej (art. 40, 41 i 45 tej ustawy) przez pracowników urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., zważywszy że powołane unormowania *expressis verbis* okresy służby wojskowej uznają za okresy zaliczane do okresów rodzajów zatrudnienia wykonywanego w szczególnych warunkach (pracy górniczej lub zatrudnienia na kolei), wymaganych do nabycia emerytury w niższym od powszechnego wieku emerytalnym.

Obecnie, na skutek utrwalonego orzecznictwa, które zaprezentowane zostało w omówionej uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (OSNP 2014, nr 3, poz. 42), nie budzi wątpliwości, że jeżeli ubezpieczony spełnił warunki określone przez art. 108 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, to okres zasadniczej służby wojskowej odbyty w trakcie zatrudnienia w warunkach szczególnych podlega zaliczeniu do tego okresu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, na podstawie treści przywołanej wyżej uchwały z dnia 16 października 2013 r., mogłoby się wydawać, że datą graniczną zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach jest 31 grudnia 1974 r. Jednak nie wynika to z uzasadnienia tej uchwały, która, co prawda odnosi się do okresu przypadającego do dnia 31 grudnia 1974 r., jednak należy mieć na uwadze, że wskazany w niej zakres czasowy wynika jedynie ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie, w której uchwała ta została podjęta (zasadnicza służba wojskowa odbyta od 23 kwietnia 1971 r. do 1 maja 1973 r.). Jeżeli chodzi o okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej po dniu 31 grudnia 1974 r. uznać należy, że jego zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach nadal odbywa się na podstawie powołanego wyżej art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, który uległ wprawdzie zmianie od dnia 1 stycznia 1975 r., jednak nie na tyle istotnej i radykalnej, żeby stwierdzić, że zasadnicza służba wojskowa nie podlega już od tej daty zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2014 r., II UK 293/13 – LEX nr 1441189). Zmiana brzmienia treści art. 108 ustawy, w porównaniu do treści tego przepisu obowiązującego do dnia 31 grudnia 1974 r., była zmianą o charakterze stylistycznym, nie mogła zatem prowadzić do zniesienia możliwości zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach. Przepis ten dalej stanowił, że „Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby”. Nadal więc ustawodawca potwierdzał wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

W niniejszej sprawie, na podstawie niezakwestionowanego przez organ rentowy świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych można ustalić, że bezpośrednio przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach jako monter urządzeń i konstrukcji metalowych na wysokości oraz, że po odbyciu tej służby podjął z zachowaniem 30-dniowego terminu, określonego w art. 106 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o powszechnym obowiązku obrony, zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy i dalej pracował na tym samym stanowisku w szczególnych warunkach. Powyższe oznacza, że cały okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej winien być zaliczony ubezpieczonemu do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Stanowisko zaprezentowane powyżej potwierdza również najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 5 sierpnia 2014 r. (I UK 442/13, niepubl.) Sąd ten stwierdził, że również żołnierzowi, który przed służbą nie był zatrudniony (w żadnym zakładzie pracy), a po zwolnieniu w ciągu 30 dni przystąpił do wykonywania zatrudnienia, uznanego za zatrudnienie w warunkach szczególnych, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r., nr 44, poz. 318 ze zm.), „czyli wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie,

w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, analogicznie zatem, jeśli żołnierz przed podjęciem zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych – co ustalono w sprawie – zaś po odbyciu zasadniczej służby wojskowej powrócił do pracy, która nadal miała charakter pracy wykonywanej w warunkach szczególnych – jak to miało miejsce w omawianym przypadku – to tym bardziej brak jest przeszkód, aby okres służby wojskowej został zaliczony do stażu, od którego zależą jego uprawnienia emerytalne.

Reasumując, powyższe ustalenia sprawy pozwalają na wniosek, że ubezpieczony W. W. spełnił wszystkie ustawowe warunki do uzyskania prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w szczególności udowodnił posiadanie co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W zgodzie z powyższą argumentacją, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego.

SSA Barbara Białecka SSA Anna Polak SSO del. Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk